

BUDA-PESTA

26 Fauru st. v.
11 Martiu st. n.

Va esí duminéc'a.

Redact.: strad'a Havasnr. 1.

Nr. 9.

ANULU XIII.
1877.

Pretulu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl.; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romaní'a 2 galbeni.

BATAIA BRÓSCELORU CU SIÓRECII.

În colecțiunea Keményiana de manuscrise a „Museului transilvanu“ din Clusiu deducem aceste peste unu manuscriptu din 1816, ce pe 46 pagine 8-vu contine „Batrachomyomachi'a“ lui Homer, tradusa, séu mai dreptu graindu, travestita în limb'a romana. Pagin'a prima titularia a fasciórei, scrise pe papiru ordinariu, ne spune, că Batrachomyomachi'a homeriana o traduse mai antâiu în viersuri unguresci poetulu magiaru Mich. Csokonay (a. 1773—1802), si dupa elu în viersuri romane Iosifu Kontz.

Cine fu acelu Kontz? Fostu-a elu óre de vitia romanésca au magiara, de órace în Transilvani'a si Ungari'a dâmu de Contiesci si magiari si romani? Inca nu puturamu aflá. Dara judecandu de pe unele pasagie din limb'a *Bataiei bróscelor cu siórecii*, e mai verasemene, că traducatoriulu nostru a fostu de origine Magiaru, inse barbatu, carele cá multi alti conationali ai sei locuitori în tinuturi mai romanesce, ne cunosceá limb'a p'ací perfectu, si desclinitu si-insusise în mesura considerabila si se pricepeá de minune a manúá meduós'a fraseología poporala romana.

E cunoscutu, că dintre productele literare ale vechimei clasice singura Batrachomyomachi'a ne remase crutiata de dintii timpului din

soiulu epopeei comice, care se are catra epope'a eroica cá în poesí'a dramatica comedí'a catra tragedí'a. Ci opulu homerianu cestiunatu serví în timpul mai nou de modelu si impintu talenteloru poetice, pentru cá ele sè învutiésca diversele literature moderne nu cu o poema pretiós'a de genulu Batrachomyomachiéi.

Calea si directiunea, ce protectii lui Apoline o apucara în acestu respectu, la diferiti fu diferita. Unii în epopeele lor de acestu soiú îmbraca persónele în costumulu ridicululu, precandu faptele lor sunt aievea eroice si maretie, precum vedemu dejá în Batrachomyomachi'a lui Homeru. Altii din contra ne producu persóne stralucite si eroi în deplinulu si adeveratulu sensu alu cuventului, cari inse pórta resbele de risu si patia alte fapte ridicule; p. e. în *La secchia rapita* (védra rapita) a lui *Alesandru Tassoni* o seracia si vechitura de védra aprinde facl'a discordiei si resbelului între Bologn'a si Moden'a, în care cérta se învalmasiesce apoi cu multa arte epica-ridicula spum'a societáti a tóta Itali'a, încependu de la papa pana la popa, de la imperatu pana la regi, principi, duci, literatori si alte notabilitati; în epope'a comica anglesa *Plét'a rapita*, scrisa de *Pope*, caus'a unei asemeni împare-

chiari si resbelu intre cavalerii si damele curtii regale e una simpla pléta de peru, ce unu cavaleru o taia si iea intr'ascunsu din perulu Belindei; totu asiá in *Pulpitulu* lui *Boileau* o sdréntia de pultu cantoralu invecitu nasce cërta intre santii parinti capitulari si alalti sierbitori ai bisericei, si i imparte in dóue castre inimice, scl. Alti poeti éراسi si-alesera de tema atátu persóne câtu si fapte in adeveru eroice, dara le parodiara si unele si altele, vase-dica ridicululu in aceste epopee comice stà in modulu propunerei, cum e buna-óra *Eneidea* parodiata de *Blumauer*, *Iliadea* de *Loredan* cá parodia portandu titlulu *La Iliade giocosa*, si alte asemeni opuri mai multu au mai putínu renunite.

Sè reintornàmu inse la *Batrachomyomachi*'a nóstra.

Homeru, cum se scíe, si-scrise acestu opu intr'o singura carte. Iesuitulu germanu *Balde* in timpulu mai nou se apucà si prelucrà testulu greco in ecsametri latini, ici cóle mai adaugëndu-lu si impartindu-lu in cincí cãrti; dupa elu *Blumauer* travesti testulu homerianu, nu intr'unu locu aplicandu-lu si facundu alusiuni satirice la referentiele patriei sale. Pe *Blumauer* lu-imità in tóte *Csokonay*, in soiulu viersuriloru si strofeloru, in impartire scl.; éra traducatoriulu nostru pasí in urmele poetului magiaru, travestindu, une-ori nu fara succesu, in romanía mai multe numere proprie si diverse lucruri din cestiunat'a epopea, altele inse pastrandu-le cá in testulu magiaru si respective elenu.

Alcum despartiri rele ale unui si aceluia-si cuventu, scrierea vorbeloru de multe-ori gresita, esplicarea marginala magiara, asisidera une-ori erórea, a mai multoru cuvinte (p. e. *klegyityile*, adeca placinte clatite, la margine *felhalmozom*) aréta, cá in manuscriptulu din bibliotec'a *Keményiana* avemu de a face cu o copia luata de pe originalu prin cutare Magiaru, carele sciea limb'a romana multu mai putínu decátu traducatoriulu. Acest'a inca face alocure erori gramaticale, alesu in articularea numeneloru si in declinarea numeneloru proprie de persóne si diei cu articlulu postpusu, cea ce noi aflaramu cu svatu a le lasá neatínse, numai ici cóle suplenindu câte o particula pronumenale, (dara insemnandu peste adaugeri si schimbàri totu-de-una cu fidelitate in note,) cá estmodu limb'a opsiorului sè nu fia alocure prea coltiurósa si impedecatiósa pentru lectoriu. Viersurile, cari aru fi sè fia trochei câte de 3½ si 4 picioré, alternandu siepte de

aceste intr'o strofa, asisidere schiopetédia adese-ori, câte odata chiar in mesura insemnata, cea ce ici cóle deriva póte si din negrigi'a copistului, carele in vre dóue locuri pare a fi trecutu cu vederea si a fi omisu chiar si câte unu viersu intregu.

Cu tóte aceste defecte versiunea din vorba ni se pare a avé totusi unu merit, aieptatu dejá mai susu, meritulu limbei, care in cele mai multe pãrti ale opsiorului e verde romanésea poporala, plina de idiotismi si frase poporale, asiá câtu indreptandu si poleindu cele de indreptatu si poleitu, cestiunat'a travestire romanésca a *Batrachomyomachiei* intr'o limba cá acést'a ar puté face onóre veri-carui poetu romanu.

Din ést'a cauza, cum si càci — de ne aducemu bine a minte — epope'a comica homeriana inca nu esista tradusa ori travestita romanése, si pentru cà travestirea romana facuta de *Kontz* se trage din pèriodulu renascerii literaturei si alu urdrii poesiei nóstre de salonu, credemu a face unu lucru binevenitu, impartasindu publicului nostru o *transcriptiune* fidela a opsiorului *Kontzianu*, scrisu cu ortografia magiara. Ea va servi, speràmu, celu putínu spre a atrage atentiunea juniloru poeti si literatori romani si a supra acestui soiu de produse literarie ale mintii si animei.

Clusiu, in decemvre 1876.

Dr. Gr. Silasi.

Batai'a brósceloru cu siórecii.

(Fragmentu din poem'a despre care se vorbesce in articolulu precedent, si care tóta se va publicá in „*Siedietóre.*“)

Musa draga! imple-mi pip'a
Din duhanulu Pindului,
Sè me apucu sè-ti cantu un'a, —
Sè dàm drumulu gandului —
Canteculu, care l'am facutu
Intr'o nópte, candu am zacutu
Dupa délu cu oile.

Pip'a de tabacu cea de antàiu.

Cunoscinti'a printiului siorecescu cu craiulu brósceloru si mórtea.

Scriu o larma si o bataia
Grósnica si minunata,
Unu potopu si bobotaia,
Care a fostu odata,
Candu armadea brósceloru
Si ostile sióreciloru
Facura balti de sange.

Vai, vai, pecatele nóstre!
Si a scrie mi-i gróza,

Cum se sdrobiá dóue óste
 Cu nescé bote gróse ;
 Cum bubuiá tunurile,
 Cum mai sariá capurile,
 Strigandu totu : „*dà pe mórte!*“

Dara d'antâiu sè incepemu
 Din capu, de unde vrajb'a
 S'a inceputu ; sè pricepemu,
 Cum a fostu tóta tréb'a,
 Precum spunu novelistele,
 Cãrtile vechie, listele ;
 Ací-i capulu lucrului.

Scapandu de motocu odata
 Unu voinicu de siórece,
 S'a ostenitu la o balta
 Sè bé apa rece ;
 Slobóde la vale barb'a,
 Incepe a sorbí ap'a
 Cu mare bucuria.

Vediendu-lu unu broscoiu mare,
 Dice : „*Slug'a, Domnule!*
 Me rogu frumosu de iertare,
 Spune-mi, cum ti-e numele?
 Grofu, nemésiu esti, ori orasiénu,
 Cà de nu-i fi Mocanu crisianu,
 Sè fimu pretini amendoi?

Io su *Bucuru* din trestia,
 Craiulu mare-alu lacului ;
 Am pré mare imperatia,
 Pana 'n fundulu iadului ;
 A mea-i cetatea-de-balta,
 Cà mie-a remasu de tata,
 E mosia de uricu . . .“

„„Vediu, cà esti vitia domnésca
 A unu generalu mare,
 Dór' tocmai imperatésca,
 Puiu de craiu, asiá-mi pare.““
 „Dá ; me rogu cu omenia,
 Sè soiu si io, spune mie
 Tóta genelogi'a.“

Se scarpina siórecele
 Peste nasu cam cu fala,
 Obradiulu si urechiele
 Cu labelle le spéla.
 „„Naltiate ! ce ai cu mine ?
 Dar dieu dieu nu-ti e rusine,
 A intrebá : cine su eu ?

Nu-i cá alu meu vestitu nume
 Pe faci'a pamentului ;
 Me cunósce tóta lumea,
 Si crismasii Aiudului.
 Ai domni'a ta calendarie
 De cele mari, titularie,
 Din Beciu si din Bucuresci ?

Io-su craiulu mare *Picsharpu*,
 Asiá numitu alu sieptele,
 Nascutu de marele *Tocsortu* ;
 Am si carte de piele ;

Mam'a-i de hêrciogu fêtata,
 Érași a fostu de craiu fêta,
 Craiés'a *Lingatória* . . .

Pretinu cum sè-ti fiu io tie ?
 Spune-mi, bade *Bucure* ;
 Esti cu tót'a imperatia
 In apa sub tiermure.
 De ómeni nu me potu ferí,
 Cà pe ei, lumea de-ar perí,
 Cauta sè-i jafuescu.

Pit'a si colacii unde
 Stau, sciu io totu-de-una ;
 Nici nu potu ei ascunde,
 Sè nu le potu io luá ;
 Sciu io ce-i in puulu mesei,
 Sciu io tóta tréb'a casei,
 Su la mine chiaile.

Pancovele, prescurele,
 Lipiele cu lobode,
 Clatitele, fripturele,
 Sciu io unde-su in bolte ;
 Pasteturi si tortate,
 Totu feliulu de dulcetie
 Cãrtieescu io cu dintii.

Nici odata din bataia
 Cu rusine n'am esitu ;
 Nu m'am lasatu sè me taie ;
 Candu am puscatu, n'am gresitu.
 Crucea ast'a aurita,
 Vedi-o cà nu-i urita,
 Mi-a dat'o Bonaparte.

Nici nu-mi e frica mie,
 Déca sabi'a mi-o tragu,
 Sè vina báteru o mîia,
 Inca atunce mi-i dragu ;
 Stau io facia si cu tunulu,
 Nu me póte resbí unulu,
 Sè fia turnu de carne.

Dara am vre doi dusmani rei,
 Carii nu-su nici de o tréba ;
 Spunu, cà-mi e cam gródia de ei,
 Cà te imbuca de graba :
 Unii dieu domnulu *Motocu*,
 Pré blastematu dobitocu,
 Altui coonulu *Hãreu*.

Mai am unulu, ér blastematu,
 Facutu de lemnu, surdu si mutu ;
 Odata m'a fostu vatematu,
 E cu mestersiuugu facutu :
 Slanina susu acatiata,
 Déca 'mbuci numai odata,
 Cade podu 'n capulu teu.

Nu mancu io bostanu si curechiu,
 Mancãrile bróscoloru ;
 Mancu placinte si beu vinu vechiu,
 Ap'a se fia a loru ;

Linteaa si pipirigulu vostu,
Rogodiulu, bucate de postu :
Mancati cu sanetate.““
etc. etc. etc.

Iosifu Contiú.

MIRÉSA PENTRU MIRÉSA.

— Comediá in trei acte. —

(Urmare.)

Stanu : Vai de mine si de mine! Dar ce ti-ai pusu in gându, domnule? Dóra nu vrei sè-mi perdu mintile cu atât'a intaritare?! Inca o titula! Bata-le sfintii, cà multe-su!

Goronu : Nu face vorba multa! Mai bine ti-oiu inmulti plat'a, numai sè inveti bine tóte titulele, sè te scfi purtá cum se cade cu domnii óspeti, sè nu patiescu rusine cu tine. Déca ar fi timpu, mi-asiu aduce pentru privilegiu acest'a unu servitoriu invetiatu de la orasiu; inse nu am timpu, càci numai acuma primii scirea, cà dinsi au sè sosésca astadi, si inca numai decátu. Asiá dara n'am incatràu, ci sum silitu a me serví de tine. Dóue titule scfi. Numai un'a mai ai sè inveti.

Stanu : Apoi tréca-duca-se! Voiu invetiá cane canesce si aceea. S'audu cum suna?

Goronu : Alu treile óspe e unu domnu si mai mare. Domnulu Ioanu Cicaiescu fostu judecatoriu la tribunalulu celu mai innaltu. Lui sè-i dici : Illustritate!

Stanu : Trii tate!

Goronu : Ilustritate!

Stanu : Ilutiu trii féta.

Goronu : Nu-i bine! Ilustritate.

Stanu : Iuti stricate.

Goronu : Nici acuma nu-i bine.

Stanu : Apoi déca nu-i bine, sanetate buna! Io nu mi-oiu bate capulu sè 'nvetiu titulele dtale; cà nu pentru aceea m'am bagatu sluga la dta, sè me tíi la scóla cá pe pruncii cei mici. Cauta-ti altulu!

Goronu : Dar incérca-te inca odata! Ilustritate!

Stanu : (in batjocura) Buti sparte! Nu-mi placu butile sparte, pentru cà curge vinulu din ele.

Goronu : Dar déca la spartura asiu pune gur'a ta, sè nu curga nici unu stropu afara?

Stanu : Hihihí! Cà bine-ar fi!

Goronu : Mei Stane, dupa ce s'oru departá óspetii, trei dile si trei nopti te-oiu lasá sè bei câtu vei puté, numai scóte-me acuma din rusine si invétia titulele óspetiloru mei!

Stanu : Mare truda, dar pentru unu pretiu asiá de bunu, haida de! Nu-mi pasa! M'oiu duce la das-

caiu Melentie sè me 'nvetie si elu, sè le scíu bine si sè nu le uitu!

Goronu : Dî dar dupa mine : Ilus — tri — ta — te!

Stanu : I — lus — tri — ta — te! Grozavu cumentu! Dar in ce limba-i acest'a, domnule?

Goronu : In limb'a romana.

Stanu : In limb'a romana? Ciudatu! Eu am gânditu, cà e tintiariesce. Romanesce si eu scíu, dar asiá cuvinte nici vitia de poroditia a mea n'a auditu. Mi-vine dara sè credu, cà séu eu nu scíu romanesce, séu si cuvintele aceste voru fi din limb'a aceea pe care de câte-va vreme domnii nostri si-au facutu-o loru, dóra numai pentru cá noi poporulu sè nu-i intielegemu ce vorbescu.

Goronu : Nu-i ast'a de mintea ta. Tu invétia numai cum ti-am spusu, si-apoi nu-ti bagá lingur'a unde nu-ti ferbe ól'a.

Stanu : Bine.

Goronu : Dar atât'a inca nu este de ajunsu!

Stanu : Ce felu! Mai trebuie sè invetiu dóra vr'o titulatura? Nu, nu! Fà cu mine, ce vrei, alunga-me d'alice, bate-me, trage-me in tiapa! Odata cu capulu, mai multu nu mai invetiu.

Goronu : (ridiendu) Nici nu trebuie.

Stanu : Ce am sè facu dara?

Goronu : Sè imbraci indata alte haine.

Stanu : Ce haine?

Goronu : In camera este unu róndu de haine de servitoriu domnescu, inca de pe timpulu instalării episcopului, imbraca-le acele!

Stanu : Dar acele sunt nemtiesci.

Goronu : Asiá se cade la unu servitoriu domnescu.

Stann : Dar eu nu le 'mbracu.

Goronu : Pentru ce?

Stanu : Nici nému de nému alu meu n'a purtatu haine de acele. Nici eu nu me potu face de batjocura.

Goronu : Cum sè te faci de batjocura? Acele sunt haine frumóse. Apoi nici nu le vei purtá decátu numai pana ce voru fi aice óspetii.

Stanu : Tocmai candu voru fi mai multi la noi.

Goronu : Imbraca-le numai de proba, si vei vedé, câtu de bine ti-oru siedé.

Stanu : Fia dar — de proba.

Goronu : Atât'a inca nu e de ajunsu.

Stanu : Ce felu? Dóra va trebui sè si vorbescu nemtiesce? Tóte cá tóte, dar ast'a un'a nu scíu cum vei scóte-o la cale.

Goronu : Usioru, pentru cà nu va trebui sè vorbesci nemtiesce. Totu ce-ti poftescu, este sè-ti schimbi numele.

Stanu : Sè-mi schimbu numele? Din Stanu sè

me facu Bostanu? Dar pentru ce? Nu mi-i rusine de elu.

Goronu : Dar unui omu imbracatu in haine nemtiesci nu i se cade sè se numésca „Stanu.“ Tu dara, pana candu óspetii voru fi aice, vei fi „Jean.“ Adu-ditu-ai?

Stanu : Ciudate vremuri amu ajunsu, cá Romanului sè-i fia rusiue de numele seu, ce i s'a datu in botezu si sè se schimosésca cu altulu, strainu. Apoi fia dara si ast'a pe voi'a dtale! Numai de n'asiu uitá, cá de astadi inainte me chiama Jean.

Goronu : Mai este inca ceva.

Stanu : Pentru Dumnedieu mai trebue sè facu? Nu me spariá, cá dieu te lasu aice cu slujba cu totu.

Goronu : Nu te spariá! Este putinu totu ce mai trebue sè faci. Unu servitoriu de némtiu nu póte sè aiba nici barba, nici mustetie. Barba nici pan'acuma n'ai purtatu; deci numai mustetile trebue sè ti-le radu.

Stanu : Ce dici?

Goronu : Sè-ti radi mustetile.

Stanu : Tóte ti-le-am facutu, dar ast'a nu se póte. Cum sè me mai ducu eu intre ómeni fara mustetie? Toti aru ride de mine. Nu! Nu voiu face ast'a.

Goronu : Dar ast'a nu-i rusine.

Stanu : Nu me radu, nu me radu.

Goronu : Dar ti-oiu platí.

Stanu : Nu me radu, nici macaru sè-mi platesci o suta de florini.

Goronu : Dar déca ti-oiu platí dóue sute?

Stanu : (stà pe gânduri.) Multi bani, dar mustetile mele mi-sunt mai scumpe.

Goronu : Ti-oiu dá 250 fl.

Stanu : (cu manile puse la olalta, cá de rugatiune.) Si nu me duce in ispita!

Goronu : Vrei?

Stanu : Nu-mi pasa! Dar numai pentru dta facu acést'a. Pentru altulu n'asiu face-o nici pentru o mia de argintu.

Goronu : E bine, ti-oiu resplatí jertf'a. Acuma me ducu sè vediu de alte treburi. Ér tu du-te de te rade si te imbraca. Óspetii au sè sosésca numai decátu. (Ese.)

Stanu : Indata!

Scen'a III.

Stanu singuru.

Bine a disu bunic'a mea, Dumnedieu s'ó ierte, cá omulu nici odata nu scie diminéti'a la ce are sè se astepte peste di! Éta nici eu nici prin gându n'am visatu, sè patiescu asta-di de aceste! Sè aruncu eu hainele aceste, de cari au purtatu si mosii si stramosii mei, si sè me 'mbracu nemtiesce! Sè-mi lapedu eu curatul si frumosulu nume romanescu „Stanu“, si

sè-mi ieu altulu strainu, „Jean“, par cà-mi furnica prin urechi. D'apoi inca titlaturile cele multe! Dómne apera si feresce! Cà mi se rumpe limb'a in ele. Én sè le mai dici odata! Sè vediu, déca nu le-am uitatu. Spectacentia, magnibile, ilutiu . . . Nu e bine! . . . Ilustricentia, magnitate, specti . . . Érasi nu e bine! . . . Magnicentia, Spectaficentia, Ilustribile . . . Jeanu sè fiu de le mai scíu . . . (Esindu.) Magnibilitate . . . Ilustrificentia . . . Spectatiu . . . (Ese.)

Scen'a IV.

Veronica, cantandu inca din afara, intra pe scena, aducédu in mana unu buchetu de flori.

Ah! câtu este de frumoása diminéti'a! Mi-place sè me preamblu atunce prin gradina s'admiru farmecile naturei. In fia-care flóre, in fia-care frundia si fru de érba se reoglindéza man'a maestra creatória! . . . Si privindu florile, totu-de-una mi-aducu a minte, cá si viéti'a nótra e intocmái ca a loru. Crescemu, in florimu si ventalu tomnaticu alu mortii ne sufla dintre cei víi . . . Dar ce gânduri posomorite sunt aceste! Par cà n'asiu fi inca tinera si n'asiu avé inaintea mea o viétia lunga : par cà n'asiu fi fericita . . . Fericita? . . . Da, eu sum fericita . . . Am unu mire tineru, care me iubesc . . . Sum fericita; inse fi-voiu óre totu-de-una aceea? . . . Éta intrebarea, ce de multe ori mi-am pusu-o, la care inse nici odata n'am pututu sè respundu, càci nimene nu póte sè védia in intunereculu misteríului . . . Aureliu me iubesc, dar me temu, cá amorulu lui mai tardiu se va recí . . . Naturelulu nostru difere atátu de multu . . . Elu e pré vialu . . . eu pré sentimentalá . . . Me temu, cá dinsulu mai tardiu me va gasí pré monotóna . . . si-atunci . . .

Scen'a V.

Veronica si *Iustinianu*.

Iustinianu : Buna deminetia, Veronica!

Veronica (spariata.) Ah! . . .

Iustinianu : De siguru érase te conturbu in mijloculu unei meditatiuni serióse! Dóra tocmai lucrí la unu opu filosoficu.

Veronica : Totu-de-una asiá sarcasticu!

Iustinianu : Si dta totu-de-una asiá seriósa!

Veronica : Este naturelulu meu.

Iustinianu : Numai?

Veronica : Ce sè fia altu ceva?

Iustinianu : Veronica, iérta-me sè-ti spunu dtale o vorba sincera! Nu-mi place sè te vediu totu asiá de seriósa. Esti tinera, natur'a nu ti-a refusatú nici una din gratiile sale, si ai spiritú abundantu; deci esti menita de sórte a fi purure vesela. Déca inse totusi te vediu de multe ori pré ingrigita, nu potú sè am alta presupunere, decátu cà viitóri'a nótra legatura con-

jugala ti-ingreunăza sufletulu. Veronica, dta séu nu credi in sinceritatea amorului meu, séu . . . séu . . . nu me iubesci deplinu, si dóra numai fortiata de parintele dtale mi-ai acordatu man'a si anim'a dtale. Te rogu, te conjuru, pe totu ce ai santu, vorbesce pana ce inca nu e tardiu! Aprinde lumina in nóptea neliniscitei mele animi!

Veronica : Aurelie ! . . .

(Va urmă.)

Iosifu Vulcanu.

SECRETELE CASTELULUI.

— Romanu, de **XAVIER de MONTÉPIN.** —

(Urmare.)

Incredindu-se in abilitatea sa admirabila, precum diseram, elu se 'ndreptà cu calulu in galopulu celu mare catra spartur'a astupata cu spini, fiindu pré convinsu cà dandu pinteni calului i va fi usioru a trece acea pedeca, ce nu-i paraa atâtu de mare; dar calulu, de si mare, vigurosu si bine facutu, erà pré masivu si greoiu. Afara de acést'a, obosél'a cea mare, care urmă din mersulu intaritatu de trei dile, i paralisà in mare parte puterile.

De dóue ori dupa olalta sarì a supra spiniloru, rinchezandu de durere, si in sfirsitu marquisulu vedindu, cà ori ce ar face, nu va puté sè reésa, fu silitu sè se cobóre pe pamentu si sè ia spiniu rëndu pe rëndu, cà sè póta trece, ceea ce i rapì timpu multu.

In fine spartur'a fu libera si Saint-Maixent, imbulzitu cà de niste fere ardiende prin strigatele ce se audiau din ospetaria, semnelandu fug'a lui, se aflà pe camp'a deschisa si putù sè crédia, cà va puté lasà departe in urm'a sa trup'a urlatóre de gendarmi calareti.

Inse dorulu seu nerabdatoru si de asta-data fu nimicitu de netrebniç'a calului seu. Crestele pinteniloru sei in sedaru se 'nfigeau in cóstele nefericitului animalu, nelasandu-lu sè odihnésca nici unu minutu, acel'a nu putù sè inainteze mai repede, decâtu numai intr'unu galopu din cele mai neregulate, intr'unulu din acele, cu cari cu mare greutate poti inaintà cam trei mile in o óra.

Trei mile! Ce chinu pentru unu fugaru, care ar vré sè-si imprumute iutiél'a paserii, cà sè-si ascunda capulu de aceia cari lu-urmarescu si voiescu sè-lu prinda!

Saint-Maixent numai o sperantia mai avea. Capitanulu si ómenii sei, nesciindu in care directiune a fugitu elu, voru plecà sè-lu urmarésca pe ghicite. Deci i erà permis sè spere, cà intemplarea i va conduce in vr'o directiune falsa, si, in locu de a se apropià de elu, se voru departà.

Acestu cugetu liniscì pe unu momentu langórea strásnica, de care tremurau arterele gentilomului si i umpleau templele de strigate amenintatóre; dar temeiulu de care se radiemà, erà numai o ilusiune . . .

Cei doi pazitori postati sub ferést'a marquisului ocupau strad'a, prin urmare drumulu tierii, si ospetar'fa „Armele Franciei“ — precum scimu — erà cas'a cea din urma a orasielului. Deci pazitorii nevedindu pe Saint-Maixent trecëndu pe dinaintea loru, urmandu

calea catra Auvergne de susu, logic'a cea mai inatacabila spunea, cà dinsulu a plecatu catra Velay.

Cevasi peste o jumetate de óra marquisulu se si convinse, in verfulu unui délutiù, cà gendarmii calari se afla in urm'a lui si lu-urmarescu aprópe. Unu ventu strasnicu i aduse distinsu sgomotulu de galopu alu caliloru loru, cari se apropiau totu mai tare.

Spre mai mare nenorocire, calulu fugarului recunoschù fara 'ndoiéla mersulu sotiloru sei indatinati, si incepù a rinchezà cu furia, cà si candu ar fi voitu sè-i chiamo.

Saint-Maixent i infipse pintenii de nou in pantece, lu-constrinse sè mérga mai repede, si lu-grabi (chiar cu riscarea d'a se prepará cu elu) pe scoborisiulu celu tiepisiu, care din loculu deschisu unde se aflà, conducea in o camp'a larga.

Sosindu cu norocu la marginea acelei camp'i, parasi drumulu tierii si continuà calea pe campu, sperandu cà capitanulu si ómenii sei voru merge mai departe, fara sè se oprésca, lasandu-lu astu-felu dinapoi'a loru; inse tóte calculele fugarului fure nimicite pe rëndu.

In momentulu in care dinsulu facù apucatur'a ce descrieram, si care in termini de venatu se chiamo a schimbà directiunea, uraganulu erupse érasì cu tóta puterea, si fulgerele urmandu-se fara intrerumpere, iluminara camp'a departe.

Gendarmii calari sosira si ei pe vârfulu ingustu alu délului, de unde se putea vedé bine in tóte partile.

Atunci fugarulu li aparù chiar asià distinsu cà diu'a, dandu pinteni indesiertu calului seu obositu.

Toti de odata scósera unu strigatu de iavingere, care sunà cà unu clopotu de mórte la urechile marquisului; dupa aceea unulu sarì indata dintre sotii sei, si alergà grozavu de repede in josu pe scoborisiulu délutiului.

Calulu lui nu fugià, ci sarià, séu mai bine a dice — parae cà sbóra cà o uriasia pasere de nópte pe aripele uraganului.

Acelu calaretu erà tocmai Toussaint, soldatulu imbetatu si adormitu, pe a carui calu se urcà Saint-Maixent sub siopru . . .

Incàtu pentru calulu cà si fantasticu, care prin fia-care saritura facea o innaintare cumplita, cetitorii nostrii au recunoscutu deja in elu calulu orientalu alu marquisului.

— Lu-voiu prinde! lu-voiu prinde! lu-voiu avé mortu séu vú! — urlà pazitorulu cu o bucuria selbatica.

Elu se aflà deja in departare numai de jumetate impuscatura de Saint-Maixent; dar de capitanulu si de ceialalti soti lu-despartia unu intervalu de vr'o cinci sute de pasi si mai bine.

Gentilomulu se rentóse. Unu fulgeru grósnicu i facù visibilu bine pe Djali (asià se numia calulu) intinsu in iutiéla, semenendu a suflá focu prin narele sale, pe candu adiaarea ventului i fluturà in aeru com'a lunga, fina cà perulu unei femei.

Marquisulu vediù, cà fug'a devine zadarnica, de óra-ce avea sè fia singuru, fara nici unu mijlocu de aperare, fatia de siese ómeni inarmati bine.

— Sum perdutu, — si-dise elu, — perdutu fara mântuintia si fara sperantia, dar celu putinu ei nu voru avé decâtu numai cadavrulu meu . . . Me voiu

omori, dupa ce me voi fi aপরতু cá o fiéra selbatica, cu unghiele, cu dintii! Ah! déca asiú avé o sabia in mana! séu déca celu putinu asiú avé unu cutítu!

Asiá medítá marquisulu candu de odata calulu seu ostenitu, abiá resuffandu, slabitu de puteri, incepù a tremurá din tóte patru picioarele, si cadiú asiá de iute, încátu ai fi pututu gândi, cá l'a tresnitu unulu din acele fulgere mari, cari luminau intuniculu din secunda in secunda.

Saint-Maixent, trêntitu prin acésta cadere ne-acceptata, apucá iute capetulu sielei, cá sè nu cada inainte, si un'a din manile sale dadù de patulu massivu si rece alu unui pistolu.

Amendóue tievile erau umplute.

Abiá se putù stapani, cá sè nu scóta unu strigatu de bucuria mare.

Mai nainte cu o secunda elu se credea perdutu cu deseversire, cá si unu notatoru lipsitu de puteri, si apucatu de valuri spre unu vârteju fara fundu.

Dar éta rót'a norocului câtu de iute se 'ntórse; de acuma inainte scaparea i pareca nu numai cu putiutia, inse chiar si sigura.

Saint-Maixent érá omulu resolutiuniloru repedi; elu prinse in fía-care mana câte unu pistolu, si remase in locu, nemiscandu-se de felu, langa calulu, care pareca cá nu are nici puterea nici vointi'a d'a se sculá.

Intinsu asiá pe pamentu, dupa o cadere strasnica, gentilomulu trebuia sè apara ametitu séu mortu, si calaretiulu Toussaint sosindu la elu in fug'a mare, nu avea nici umbr'a indoiei, de aceea repeti:

— Lu-voiu prinde! . . .

VIII.

D j a l i.

Toussaint oprí indata pe Djali si se cobori josu. Invêrti pe man'a stanga frêulu calului si se aplecá pe Saint-Maixent, sè-i puna man'a pe ânima, sè védia déca in acelu corpu nemiscatu mai este vr'o viétia?

Marquisulu prevediú acésta, si o asteptá.

Man'a lui drépta se intinse cá unu otielu elasticu, degetulu seu trase cocosiulu pistolului, si Toussaint -- lovitu in fatia — cadiú mortu, acoperindu cu sangele seu fati'a si vestmintele aceluia, pe care lu-credea deja prinsu.

In momentulu acel'a Saint-Maixent sari iute in picioare; deslegá frêulu de man'a cadavrului, si sarindu in siea — fara cá sè atinga nici scariti'a —, nêtdi in lingusire grnmadii nervosi ai lui Djali, care tremurá de spaima, si strigá:

— Inainte, fidelulu meu sotiu; inainte, bunulu meu calu, scapa-ti domnulu!

Djali, par cá ar fi intielesu aceste cuvinte, fara sè fi fostu indemnatu de pinteni, incepù s'alerge in galopu repede, séu mai bine — sburá cá o pasere de nópte, luptandu in iutiéla cu suffárele vijelfei.

O alergare asiá grabnica facù nepossibila ori ce urmarire. Saint-Maixent scapá de asta-data.

Capitanulu Denis Robustel, in fruntea micei sale trupe, a vediutu la lumin'a unui fulgeru cadiendu calulu marquisului, si pe Toussaint sosindu la fugarulu cadiutu.

Elu audi sunetulu pistolului, si crediú cá soldatulu

dadù focu, si-impintená calulu cu energiá dupla, strigându din tóte puterile:

— Trebuie sè-lu avemu viu! . . . Nu-lu omori! nu-lu mori!

Intipuiti-ve mirarea si tulburarea sa, candu in locu de Saint-Maixent prinsonieru, elu gási cadavrulu lui Toussaint, cu capulu gauritu prin o rana in-fricosiata.

— Ah! — strigá elu cu o voce ragusita, — ticalosulu! talharulu blastematu! ne'scapa din mani, si omóra soldatii regelui! Déca nu-lu vomu prinde éراس, déca nu-lu vomu duce la Clermont, legatu pe calulu seu cu manile pe dosu, vomu remané niste ómeni desonorati.

O tacere posomorita din partea calaretiloru urmá dupa aceste cuvinte. A prinde éراس pe marquisulu, érá usioru a dice, dar greu a face. Elu trebuia sè fía deja departe. Cum sè spere a-lu ajunge cu niste cai greoi si obositi? Si in sfirsitu óre in catráu a fugitu elu, in ce directiune sè-lu caute dara?

Fía-care din aceste întrebári remanea fara respunsu, cáci de asta-data indrumárele lipsiau si pedece neinvingibile se iviau din tóte partile.

Denis Robustel intielese ceea ce se petrecea in mintea soldatiloru sei, si nu voi sè-i lase nici decátu sub acésta impresiune de descuragiare adanca.

— Ascultati-me bine si me intieleteti! — grabi elu sè adauga. Eu sciu, pré bine, cá de cumva amu voi sè prindemu in nóptea acést'a pe acestu ticalosu, n'amu avé nici sperantia d'a ni puté realisá scopulu. Cu ajutorulu calului seu indracitu, elu a scapatu; inse ori si câtu de tare ar fi calulu acel'a, in urma si puterile lui voru slabí. In nóptea acést'a elu va inaintá dóue-spre-diece mile, dóra cincispre-diece; dar candu se va face diu'a, va trebui sè se odihnésca, cáci la din contra va cadé. E bine, sè inchidemu atunce, fugarulu intr'unu cercu, din care sè nu póta scapá. Ne vomu imprasciá; vomu pune la dispositiune cai hodiniti, de câti vomu avé trebuintia; vomu trage clopotulu intr'o dunga in tóte satele; vomu inarmá in contra ucigasiului, contra falsificatorului de bani, contra sacrilegiului, pe plugarii din tóta Auvergne, si in sfirsitu lu-vomu atacá cu furci si cu cóse, cum se ataca unu cane turbatu.

Unu murmuru aprobatoru urmá acestui discursu micu.

— Mergeti, bravii mei! — continuá capitanulu. Dar mai antáiu redicati calulu, si legati de siea cadavrulu nenorocitului nostru sotiu; nu póte sè remana tóta nóptea espusu isbiriloru uraganului; mirosulu sangelui ar puté sè atraga lupii din padurile vecine. Eu insu-mi lu-voiu duce la Saint-Jude, unde se va inmorméntá in pamentu santu, cá unu bunu crestinu ce érá. La optu óre sér'a ne vomu intelni toti in satulu Massiac.

O óra mai tardiu Denis Robustel, tragându de frêu calulu lui Toussaint, insarcinatu cu gelnic'a sa povara, intrá incetu si cu capulu plecatu in curtea otelului la „Armele Franciei.“

Toti erau in picioare, asteptandu noutáti.

La vederea cadavrului, pe care mai antáiu lugândi alu lui Saint-Maixent, Iulia se cutremurá de gróza; dar recunoscându pe Toussaint, si audindu cá marquisulu e deplinu si sanetosu, jun'a copila simti o bucuria mare.

Ea nici decâtu nu impartesiá indignatiunea generala.

Nici fug'a prinsonierulni, nici mórtea gendarmului calaretu, nu-i pareau crime.

— Eiu a voitu sè fia liberu, — si-dise ea, — si si-a eluptatu libertatea. Ce este mai naturalu? L'au atacatu, elu s'a aperatu. Erá in dreptu. In loculu lui, care gentilomu n'ar fi facutu astu-felu? — Elu a promissu a revini . . . aduce-si-va óre aminte de promisiunea sa? . . . revedé-lu voiu óre candva? . . . Ah! revini-va séu ba, eu simtiu bine, cà nu-lu voiu uitá nici odata! . . .

Ve puteti intipuí ce a simtitu biét'a copila, aundindu pe Denis Robustel dandu ordinu sè se descepte clopotarulu, cà sè traga clopotele intr'o dunga, fara a perde nici unu minutu, in biseric'a din Saint-Jude, si intielegèndu cà paserea de bronzu, care nu încetá din o biserica decâtu spre a se continuá in alt'a, avea sè-si face sborulu in tóta provinci'a.

— Ah! ticalosulu insedaru se va opintí! — strigá capitanulu, a carui desperatiune crescea in locu de a se linisci, — elu nu va mai scapá din manile nóstre! Nene Vilelme, fratiorule, mi-trebue unu calu, celu mai bunu care se va gasi in orasielu, si mi-trebue numai decâtu. Cunosci vr'unulu?

— Este la Jean Tricoche o iépa sura, care n'are parchia, — respunse ospetaru.

— Du-te si mi-o cauta câtu mai iute, si spune lui Jean Tricoche, cà o ceru in numele regelui.

— Fugu.

In adeveru Vilelmu fugi, si mai de graba decâtu unu patraru de óra revini cu iép'a.

In timpulu candu se intemplara faptele ce povestimu, ori cine erá siguru cà va gasi cea mai prompta si grabnica ascultare, candu va vorbi in numele regelui.

Denis Robustel insarcinà pe ospetariu d'a ingrigi de inmormentarea lui Toussaint, apoi sarì in siea, dadù pinteni si plecà in galopu.

Clopotulu anunciatoru de pericolu suná in aeru, cà o plangere amenintatóre, respandindu apelurile sale cumplite.

Vijel'á a trecutú; tunctulu nu mai bubuiá decâtu numai in departare mare, si numai in intervaluri rare fulgerele luminau cerulu in orizonu.

Pe candu aceste se petreceau in orasielulu Saint-Jude, si pe candu cei patru gendarmi calaretì si-indreptara caii in directiunile diferite, conformu ordinului datu de capitanulu, marquisulu Saint-Maixent, culcatu pe spatele calului seu, continuá cursulu seu nebunu, totu inaintandu, fara a merge pe vr'o cale facuta, trecèndu in sarite riurile mici séu innotandu prin ele, sarindu peste siantiuri si garduri, in sfirsitu n'avendu decâtu o idea fixa, aceea d'a se departá câtu mai tare de gonacii de ómeni, pe cari i lasá in urm'a sa.

Trei óre alergá astfelu Djali, indemuatu de greutatele drumului, fara cà sè-si mai liniscésca fug'a si fara sè se descurageze de nici un'a din pedecile cari i se iviau la fia-care pasiu inaintea lui, in campfile atâtu de neregulate din Auvergne.

Inse in urm'a urmeloru se realisá prevederea lui Denis Robustel. Déca foculu nobilului animalu erá fara parchia, puterile lui aveau margini, si cà tóte lucrurile in lume de cari se face abusu, si aceste inca incepura a secá.

Piciórele lui fine si nervóse, cà de cerbu, incetisioru si-perdura mladiarea otielului; sudórea curgea pe totu corpulu seu; o respiratiune scurta si grea umflá nările lui: in fine, incepù a tremurá si erá p'ací sè cada, Djali, a carui picióre cu copite tari si poleite cà agatulu aveau o sigurantia necomparabila.

Tóte aceste simptóme facura atentu pe marquisulu, cà trebue sè lase sè resuffle putínu bravulu seu companionu, de cumva nu voiá a riscá sè-lu pérda.

Apoi si distanti'a facuta trebuiá sè fia mare, prin urmare nici unu pericolu nemijlocitu nu amenintá pe fugaru.

Asiá dara elu tinù mai strinsu frênele lui Djali, spre a-lu lasá numai in pasi, si dupa ce acel'a se recori, uscandu-se spumele de pe corpulu lui, lu-condu-se la unu riuletiu, care sierpuia sub niste salci cu valurile sale limpedi si clocotitóre, si lu-lasá sè beie in draga voia.

Djali, recoritu si cu setea stemperata, rinchezá cu veselía, cà si candu i-ar fi revinitu tóte puterile.

In acelu momentu se ivira diorile; disculu sórelui avea sè apara numai decâtu pe cerulu curatu, pe care vijel'á noptii trecute nu lasá nici o urma.

Saint-Maixent si-preamblá privirile in giuru de sine.

Elu se affá in mijloculu unui basinu verde, unu felu de circu naturalu neregulatu arangiatu, incungiuratu de niste coline paduróse. In orisonu, din colu de acele coline, se vedeau niste munti acoperiti cu codrii.

Turnurile tiutiuite ale mai multoru sate, perdute intre arborii cei mari, se vedeau in departare, si fumurile cenusie din casele neveduite se innaltiau spre firmamentulu vènetu.

Ici-colo câte o casa de campu, izolata, contrastá prin colórea alba a pariteloru albi cu camp'á verde.

Erá o privelisce frumósa si incantatóre, inse dispositiunile de spiritu ale marquisului, firesce cà-nu-lu iertau sè admire natur'a frumósa. Elu avea sè se ocupe cu totulu de alte-cele, decâtu de gratiile unei regiuni blandes si pitoresce, care parea creata a servi dreptu cadru vr'unei idile suridietóre.

— Unde sum eu? — se intrebà elu.

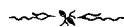
Si de óra-ce elu calari numai pe ghicite mai bine de trei óre, si de óra-ce elu nu cunoscea decâtu numai fórtè slabu acea parte din Auvergne, nu putea sè-si respunda.

Inse pentru elu erá de o importantia fórtè mare d'a se orientá, si inca câtu mai curendu, càci simtiea fórtè bine, cà viét'i'a ratacitóre, viét'i'a de aventure si de lotrii, ce ducea de câte-va luni, avea sè i se faca cu neputintia.

Pentru prim'a-óra, si prin unu felu de minune, elu scapà din manile gendarmiloru cari lu-aveau prinsu; inse de cumva aceia lu-voru prinde inca odata, va fi reu de elu.

De siguru l'aru pazi asiá, cà sè nu póta fugi si a dónu'a óra.

(Va urmá.)

S A R O N U ?

Calindarul septemanei.

Dumin.	27 11	D. 3 aj. s. crucii. cc. pp. Procopiu.
Luni	28 12	c. p. Vas. Mart. s. m. Nestor.
Marti	1 13	c. m. Eudoczia, s. Domnina.
Mercuri	2 14	s. st. m. Teodot, s. m. Atanasia.
Joi	3 15	ss. mm. Eutropiu, Cleonic, Vasilisc.
Vineri	4 16	c. p. Gerasim, ss. mm. Paul, Iuliania.
Samb.	5 17	c. m. Conon, c. p. Marcu, ss. mm. Eul.

Reuniunea femeilor romane din Fagarasiu si giuru.

In mijloculu indiferentismulu generalu, care de câtu-va timpu a inceputu sè coplesiésca corpulu nationalu, salutâmu cu bucuria ori ce miscare, care se întreprinde pentru desvoltarea spiritulu nationalu.

Bucur'ia nôstra este si mai mare, candu acea miscare se face de catra dame; cari prin inriurirea, amabilitatea si tactic'a loru fina, potu sè face si mai multu in acésta privintia.

Asia dara primimu cu placere insciintiarea despre infintiarea unei reuniuni a dameloru romane din Fagarasiu si giuru, pentru desvoltarea culturu nationale.

Mai pe largu sè vorbésca statutele, cari urmèza aice :

Statutele reuniunii femeilor romane din Fagarasiu si giuru pentru ajutorarea invetiamentulu.

(Aprobate de ministeriu sub nr. 747, — 10 jan. 1877.)

§. I.

Scopulu reuniunii.

Scopulu reuninnii este, intemeierea unui fondu pentru ajutorarea scólei confesionale romane unite din Fagarasiu.

§. II.

Ajutoriulu se va estinde la imbunetatirea lefei invetiatoriloru, premiarea invetiaceiloru pentru progresulu documentatu, procurarea de haine pentru invetiaceii saraci, provederea scólei cu recuizitele si mobiliariulu necesariu, si candu va concede puterea materiala a fonduulu, si zidirea unui edificiu scolaru.

§. III.

Fonduulu.

Fonduulu reuniunii se formédia :

- din contribuirea membreloru fondatóre, ordinarie si ajutatóre;
- din venitele petreceriloru ce se voru dá din timpu in timpu in folosulu reuniunii;
- din interesele baniloru inlocati;
- din ajutóre banale si naturale (fructe, vestminte, carti de invetiamentu, si altele).

§. IV.

Membra actuala a reuniunii pôte fi ori si ce femeia romana si se numesce;

- fondatóre, — care contribue de odata pentru totu-de-una o suma minimum de 20 fl. v. a. spre scopulu reuniunii;

- ordinaria cu 2 fl. v. a. pe anu;
- ajutatóre, care contribue mai putinu de 2 fl. v. a.;

d) onoraria, pe care adunarea generala, in urm'a meriteloru pentru scopurile reuniunii, o proclama de atare.

§. V.

Din venitele pecuniarie nu se pôte spesá pana candu fonduulu intemeiandu nu va ajunge sum'a de 5000 mii fl. v. a.

§. VI.

Ajungèndu fonduulu sum'a de 5000 mii fl. v. a. doue tertialitáti ale interesselor si veniteloru se voru spesá pentru scopulu reuniunii, éra a 3-a parte se va adauge capitalulu.

§. VII.

Directiunea afaceriloru.

Trebile reuniunii se voru drege prin adunarea generala, prin unu comitetu alu seu, si in fine prin presiedinta.

§. VIII.

Adunarea generala.

Adunarea generala ordinaria, séu extraordinaria, consta din membrele fondatórii si ordinarie, cu votu decisivu, si in cele ajutatórii, cu votu consultativu.

§. IX.

Agendele adunárii generale.

- alegerea presiedintei, eventualu a vice-presiedintei, a cassaresei care trebuie sè fia membra a comitetulu si a notariulu;
- alegerea comitetulu dirigente consultatoriu din 8 membre ordinarie si 4 suplente;
- de a primí raportulu socóteleuru si de a revedé socotél'a reuniunii esaminata de comitetu, precum si de a denumi o comissiune din sinulu seu pentru cercetarea si suprarevisiunea socóteleuru anuale si lucràrile comitetulu;
- fipsarea bugetulu pentru anulu urmatoriu;
- schimbarea statuteloru la casu de trebuintia;
- pertractarea altoru obiecte ce nu cadu in competinti'a comitetulu.

§. X.

Timpulu si loculu adunárii generale.

Timpulu adunárii generale ordinarie, ce are a se tiné in totu anulu de 2 ori in Fagarasiu, se defige de adunarea generala ante-mergatóre.

Presiedint'a face acést'a cunoscutu, celu putinu cu 15 zile in modu corespundietoriu.

§. XI.

Adunarea generala estraordinaria.

Adunarea generala estraordinaria se pôte conchiamá numai in casuri insemnate si intetitóre, dupa decisiunea comitetulu, séu la cererea celu putinu a 10 membre, prin o chartia motivata.

§. XII.

Atâtu la adunarea generala ordinaria, câtu si extraordinaria, presiedint'a reuniunii presede si conduce lucrările, asemenea si in comitetu.

Adunarea generala inchieie lucrările sale cu majoritate relativa de voturi, éra la otaririle privitoare la schimbarea statutelor se recere 2 din 3 parti a tuturor membrilor reuniunii, si o asemenea hotarire numai atunci este valida, déca la convocarea adunării generale se va fi facutu apriatu cunoscutu, cà sunt a se modificá statutele.

§. XIII.

Comitetulu si biroulu reuniunii se alege pe 3 ani, dupa care potu fi realesi.

Langa comitetu se alege si 4 barbati, cu votu consultativu, totu pe 3 ani.

§. XIV.

Membra a comitetului pôte fi alésa ori ce membra actuala a reuniunii cu locuinti'a in Fagarasiu, care nu va fi in restantia cu tacs'a anuala, asemenea se potu alege cá membrii de consiliu, numai barbati inteliginti din urbea Fagarasiu.

§. XV.

Detorintiele comitetului.

A) Generali.

- a) administrarea averii reuniunii;
- b) purtarea de grijea de inmultirea averii reuniunii si elocarea capitalor;

In acésta privintia se dispune;

- c) cá comitetulu nu pôte dá nimenui unu imprumutu mai mare decâtu celu multu 200 fl. v. a.;
- d) interesele ce sunt a se fipsá dupa capitalulu elocatu, se platescu totu-de-una pe jumetate de anu inainte, ce debitoarele neobservandu, capitalulu se pôte incassá judecatoresce, fara amanare;
- e) capitalele se potu elocá, numai pe langa ascurantia pupilara si sensulu §. 230 Cod. civ. si numai pe realitáti I-o loco;

f) cu unu cuventu, banii societáti se voru administrá dupa acele norme, dupa cari se administredia — banii orfanali;

g) impartirea sumelor banale si a efectelor, dupa otarirea adunării generale spre realizarea scopului reuniunii;

h) purtarea corespundintielor in numele reuniunii.

B) Speciali:

- a) ale presiedintei:

a pazi cu tóta acuratéti'a statutele reuniunii, si a priveghia neobositu, cá si din partea membrilor comitetului se se aduca in indeplaire totu ce s'a asiediatu prin statute, si a nisiu cu totu zelulu spre inaintarea binelui acestui institutu filantropicu, a tiné la totu patrariulu de anu o siedintia ordinaria a comitetului, si strordinaria, de câte ori va cere trebuinti'a;

b) a representá reuniunea in tóte afacerile ei in afara;

- c) ale cassaresei:

a duce socotelele curatu si esactu despre primiri si erogate de bani, dandu cuitantia formalá, care are de a se contrasemná si din partea unuia dintre barbati de consiliu destinatu (alesu)

spre acestu scopu de adunarea generala, pe langa garantia solidaria cu cassarés'a.

d) ale secretariului:

a) a duce cu neobosintia si consciintiositate trebile scripturistice ale reuniunii potrivit scopului reuniunii;

b) a duce protocolulu in adunările generale si a comitetului.

§. XVI.

Protocolulu adunárilor generale se va verificá prin o comisiune de celu putinu 5 membri, alésa ad hoc de adunarea generala, éra protocolulu comitetului se va verificá de acesta insu-si, in cea mai de aprópe adunare.

§. XVII.

Afacerile reuniunii se voru purtá gratis de catra tóte membrele, asemenea si de catra secretariu, insarcinate in folosulu scopului reuniunii.

§. XVIII.

Socotelele reuniunii au de a se publicá in totu anul prin unulu din cele mai estinse diurnale romanesce.

§. XIX.

Scopulu reuniunii este nealterabilu si reuniunea nu se pôte desfiintá.

La casu nepreveditu de a incetá institutul, pentru care este menitu fondulu reuniunii, atunci venitele lui se va consacrá bisericii romane unite din Fagarasiu.

§. XX.

Conclusulu despre desfiintarea societáti nu se pôte esecuta pana, ce reasternutu Iunaltulu Ministeriu regiu de Interne spre aprobare, de catra acesta nu s'a aprobatu.

§. XXI.

Reuniunea nu se pôte abate de la scopulu ei prefiptu in §. I. si déca s'aru abate, si ar urmá o procedere — prin care ar vatemá interessulu statului, séu ar periclitá averea reuniunii séu a membrilor ei, regimulu este indreptatitu — sistandu lucrările reuniunii — a ordoná cercetare, si dupa rezultatulu cercetării a si desfiintá reuniunea cu totulu.

Fagarasiu in 6 decemvre 1876.

Ioane Ganiu m. p.
notariu.

Zinca Romanu m. p.
presiedinta

Oglind'a lunei.

(H.) Pacea, éta cuventulu care in septeman'a trecuta a nisuitu se liniscésca spiritulu publicu in Europ'a. Dicemu „a nisuitu“, pentru cà in adeveru n'a isbutitu.

Ce e dreptu, pacea cu Serbi'a e incheiata. Principele Milan a adressatu catra poporu o proclamatiune, in care anuncia, cá pacea s'a incheiatu, si pana la 12 l. c. turcii au se parasésca teritoriulu sêrbescu.

Inse cu montenegriini negociatiunile mergu mai anevoie. Mai resboinici decâtu sêrbii, ei batura pe turci, prin urmare ceru recompensa si marire de teritoru. Pe turci i cam ustura aceste pretensiuni, — dar credemu, cá in urm'a urmelor totusi le voru acordá.

Despre armat'a russésca de la Prutu sosescu siciri fôrte neliniscitoare. Ori câtu se assigura, cá va fi

pace, de la Prutu șoseșcu niste depesie, cari demintiescu acest'a. Armata ruseșca face pregatiri mari pentru că se tréca Prutul.

O corespundintia din Chisineu (Besarabi'a ruseșca) a diuarului „P. Lloyd“ anucia, că comand'a generala ruseșca va numi comissari civili, cari voru conduce administratiunea si in Roman'i'a. Russi'a a declarat, că in decursulu trecerii armatei sale prin Roman'i'a, nu pôte se se încrêda in agenti straini. — Postele, telegrafele, politi'a si cãile ferate, voru fi puse la administratiune ruseșca. Va se dica, Roman'i'a se pôte astêptã la o invasiune muscalêșca. Trebuie inse se adaugu — dice corespundintele numitului diuaru — că Romanii din Moldova nici decãtu nu se supera pentru acêta eventualitate. Ei se bucura de a putê capetã aurul ruseșcu, si aurulu ponderêza mai multu in Roman'i'a decãtu patriotismulu. S'au si insinuatu supremului comandantu mai multi romani, că agenti.

Intr'acete Russia astêpta respunsu la not'a ce Gorciacoff a adressatu puteriloru straine. Angli'a a propusu Russei, că se se acôrde Turciei terminu de unu anu, in care acest'a se introduca reformele recomandate de puterile mari. Russi'a a respunsu, că primescce, de cumva Angli'a va garantã acest'a, — inse Angli'a nu vrê se garanteze.

Acuma Ignatieff face o caletoria pe la tôte curtile. De la acêta caletoria se astêpta rezultate mari.

Diarele straine scriu despre unu conflictu intre Romani si turci. Êta ce scrie in privinti'a acest'a „Romanulu“ din Bucuresci: „Aflãmu d'o noua incursiune a unorã basi-buzuci pe teritorulu nostru. Ni se spune, că câti-va Turci aru fi vinitu pentru prada, acum dôue sêu trei dile, intr'unu ostrovu langa Giurgiu. Romanii s'au dusu la dinsi; lupt'a a nceputu si s'a terminatu cu doi Turci morti si vr'o trei prinșonieri.“

Scirile mai nôue in privinti'a acest'a anucia, că turcii n'au datu inca satisfactiunea pretinsa.

In America s'a alesu presiedinte alu stateloru unite, Hayes, dupa o lupta infricosiata, si cu majoritate de unu votu. Elu a ocupatu scaunulu presidialu la 4 l. c.

CE E NOU?

Domnulu si Dômn'a Romaniei dau mai de multe ori probe de interessarea loru pentru literatura, arti si sciintie. „Uniunea Democratica“ din Bucuresci ni spune, că cu ocasiunea intunecimei lunei din septeman'a trecuta, Domnulu si Dômn'a au mersu la palatulu universitatii, unde au fostu condusi in sal'a din etagiulu alu treile langa laboratorulu de fisica. Acolo fusesera asiediate mai dinainte niste instrumente pentru observarea intunecimii. Se aflau de fatia dnii Bacaloglu, professoru de fisica la facultatea de sciintie; I. Zalomitu, rectorulu universitatii, si Capitaneanu, astronomu. In timpulu intunecimii, cu unu viu interesu pentru sciintia si cu multa placere, Marfile Loru au ascultatu explicãrile facute de dlu Capitaneanu a supra fenomenulu. Apoi innaltii ôpeti se dusera in laboratorulu de fisica, unde asistara la o seria de esperintie fisice, facute de eminentulu professoru dlu Bacaloglu. — Cu alta ocasiune, Domnulu si Dômn'a au asistatu de curendu la o prelegere publica, tinuta de dlu capitanu Capitaneanu, in care a vorbitu

despre progressulu astronomiei stelare si despre probabilitatea creãrii corpuriloru ceresci. Sal'a erã plina, si multi se rentôrsera, cãci nu mai capetara locu.

Camer'a deputatiloru a tinutu dfilele trecute cãte-va siedintie interessante. Sambeta Polit a interpelatu pe ministrulu presiedinte in cestiunea orientala, totu in acea siedintia s'a anuciatu cerccea de urmarire a procurorului in contra lui Miletici (care si acuma e inchisu) intr'unu nouu processu de pressa. — Marti s'a datu fostulu ministru Lónyay absolutoriu, pentru cele 148 mii de fl., ce tiér'a a perdutu la societateã claditóre de nãi in Fiume, din imprumutulu ce dinsulu a acordatu numitei Societãti. Totu in acêta siedintia Polit a interpelatu pe ministrulu justitiei, că din ce cauza se tine Mileticiu de 9 luni totu in arestu preventivu? Apoi a desbaterea proiectulu de lege relativu la judecatoriã de pace s'a pusu pe luni. Dintre deputatii romani de partid'a nationala numai dlu G. Popu se afla in Budapesta.

Fapte generose, fapte romanesci. Sub acestu titlu cetimu in „Gazet'a Transilvaniei“ urmatórele sîre: De vr'o optu ani de dile se facu aici in Brasiovu in fia-care anu la initiativ'a pré zelosulu domnu Diamandi Manole colecte de bani pentru provederea cu imbracaminte si incalciaminte a scolariloru romani seraci, dar diligenti, alu caroru numeru este fôrte considerabilu. Si aprópe in fia-care anu se aduna cãte 5—6 sute de florini, cu cari se imbraca si incaltia cãte 90—100 baieti si fetitie de la scólele de aici. — In anul acest'a inca s'au procuratu imbracaminte si incalciaminte spre scopulu mentionatu in pretiu de peste 500 fl. v. a., cu cari s'au provediutu 92 de scolaru, baieti si fetitie. Actulu distribuirii a avutu locu dumineca in 13/25 febr. in sal'a gimnasiulu romanu. Erã intru adeveru emotionatoriu a vedê pe baietii si fetitiile aprópe desculcie si desbracate cu cãta bucuria primia din manile dlui Diamandi Manole incalciaminte si imbracaminte, de care aveã o necesitate asiã de mare. Dlu Diamandi, pe care lu-cunóșce publiculu romanu si din multe alte fapte generose si adeverate romanesci, precum este si donatiunea ce a facut'o acum vr'o patru ani pentru scólele romanesci din Bulgaria, si-a cãștigatu nu numai de la individii, ci de la intrêga natiunea romana cele mai frumóșe merite. Asemenea si domnii Dumitru si Mihailu Stanescu, apoi d. Iencioviciu si alti romani generosi, cari au contribuitu spre acestu scopu.

Cu durere luãmu notitia din „Romanulu“, că unii tineri romani, sub pretestu d'a-si face studiile la Paris, umbla in casele de jocu, devinu stêlpii de cafele, facu datorii spre a nu le mai plati; eu alte cuvinte insielarea este indeletnicirea obicinuita a acestoru culpabili fii ai Romaniei. Cunóșcemu — dice numitulu diuaru — pe unii dintre dinsi, cari dupa ce au facutu datorii mari, s'au intorsu in tiéra, au ajunsu se ocupe positiuni importante, si totusi nici pana astadi n'au voitu se-si platêșca acele datorii, lasandu astu-felu numele de Romanu hulu si blastematu in mijloculu natiunii, care ni-a aretatu totu-de-una atãt'a iubire si ni-a facutu atãt'a bine. Ministrulu de culte alu Romaniei a si adressatu agertiei romane din Paris niste instructiuni intiepte. „Romanulu“ cere, că si studentii romani din parte-le sunt datori se ia si dinsi mesurile cele mai energice in contra celoru rãtãciti dintre camaradii loru.

Nu este unu ce raru, că Romanii cari trecu de

la noi in Roman'ia, sè fia acolo tratati — de catra unii — mai reu decâtu strainii. Cu durere amu vedutu acést'a de multe ori, si amu deplansu lips'a de patriotismu si de spiritu nationalu alu acelora, cari sunt capabili a insultá pe fratii loru nefericiti, in locu de a-i ajutá. Amu tacutu totusi, càci ni-a fostu greu sè amarimu animele. De acuma inainte inse vomu inregistrá tóte casurile; celu pútinu dóra unii tineri ai nostrii se voru spariá a trece Carpatii, si voru remané a casa la noi, unde avemu mai mare trebuintia de ei. Casulu mai nou este alu dlui Al. I. Popescu. Acestu domnu e nascutu in Transilvani'a, la Resinari, din parinti néosi romani. Siede de 20 ani in Roman'ia, si e professoru la Râmniculu Saratu. Dsa de curendu a cerutu camerei deputatiloru recunóscerea calitáti sale de Romanu. Si éta ce s'a intemplat! Unu proprietaru din judetiulu Râmnicu-Saratu scrie unu articolu, in care dice cá dlu Al. Popescu nu e Romanu, ci jidanu si cá se chiama Iacobu Israilu. Mare indresnéla. Dar, precum diseramu la inceputu, asiá ceva nu este raru in Roman'ia.

Sessiunea corporiloru legiutóre romane s'a prelungitu inca cu o luna de dile.

Vinitulu curatu alu balului din Sibíiu a fostu 210 fl. 19 cr. si unu galbenu. Comitetul arangiatoru esprime multiamita publica dómnei Agnes Popa si domnióreloru: Sabina Brote, Emilia Petri si Elena Adamoviciu, pentru participarea activa la productiunile musicale.

Mode nóue. La festivitátele din urma la presiedintele republicei francese, câte-va dame fórte distinsse, n'au mai purtatu talia-pantieru. Rochí'a, cá mai de multu, undulá frumosu in josu, fara cá sè nu lase sè se védia incantatórele piciorutie in elegant'a chausure. Ast'a reforma a facutu mare efectu. Cealalta nouitate e, cá barbatii in baluri si in serate nu mai pórtá orologiu si lantiu. In ultimulu balu la opera barbatii s'au si supusu acestei mode, spre celu mai mare necasu alu pungasiloru.

Biserica si scóla.

Consistoriulu mitropolitanu gr. or. romanu din Sibíiu, precum aflámu din „Telegrafulu Romanu“, se va intruni la siedintia in 17/29 martie.

Societati si institute.

Dna Elena Istrati — precum ni spune „Curierulu“ — avendu in vedere scopulu celu mare care luurmaresce Reuniunea Femeiloru Romane din Iasi, prin infintiarea de scoli profesionale de fete, precum si starea de progrésu la care se afla ajunsa astadi Societatea, sub presiedinti'a dnei Marzescu, a daruitu acelei Reuniuni a Femeiloru Romane sum'a de 300 galbeni, in bonuri rurale, in amintirea reposatei ficeei sale Hersilia Istrati, fost'a Casier'a a Reuniunii Femeiloru Romane. Conditioanele acestei donatiuni sunt: 1) Fondulu va remané neatinsu remanendu cá din venitu numai sè se intretie scóla profesionala de fete infintiata de Reuniune. 2) Portretulu ficeei sale Hersilia Istrati va stá totu-de-una in salonulu de lucru alu eleveloru, care portretu lu-ofera. 3) In fia-care anu in diu'a de 27 noemvre, stilu vechiu séu 9 decemvre stilu nou, dat'a incetárei din viétia a ficeei sale Hersilia Istrati se va face unu serviciu religiosu fórte

simplu la biseric'a de poporu a scólei, la care serviciu voru asistá elevelu si personalulu scólei.

„**Albin'a**“, institutul de creditu si de economii in Sibíiu, precum audimu, va tiné a patr'a sa adunare generala ordinaria in Sibíiu, la 29 martiu st. n. Bucurosu amu publicá si nescari detaiuri despre program'a acestei adunári, cá astu-felu si actionarii de prin Ungari'a si Banatu, sè fia informati, inse in privinti'a ast'a — durere! — n'avemu nici o informatiune!

M u s i c a.

Adelina Patti debutéza in Viena, de unde va vini la Budapesta.

Fr. Liszt a condusu insu-si represintarea oratoriului seu „St'a Elisabeta“ in Budapesta. Acésta adeverata serbare musicala s'a tinutu la 4 l. c. In dumineca viitóre Liszt va jocá insu-si intr'unu concertu.

Suvenirea mortiloru.

Enfrosina Puscariu n. Ciurcu, soéf'a dlui avocatulu Iosifu Puscariu in Brasiovu, a repausatu la 3 martiu, in etate de 35 ani, lasandu in doliu profundu pe sotiulu seu, pe pruncii sei minoreni: Silvia, Lucia, Antoniu si Sestiliu, pe mama-sa veduv'a Zoe Ciurcu n. Nica, pe frate-seu Teodoru T. Ciurcu, pe sororile: Maritia Popea, Ecatarina si Zoe si pe ceialalti consangeni.

Paulu Goronu, notariu comunalu in Radna, la 5 martiu a. c. st. n. a repausatu in Domnulu, in etate de 35 ani si dupa o fericita casatoria de 6 ani. Lu-deplange iubít'a-i socia Elena si unic'a-i fetitia Livia, dimpreuna cu parintii ei si ai repausatului; lu-deplangu toti amicii si cunoscuti sei, lu-deplange natiunea romana, a carei luptatoriu credinciosu a fostu pana la ultim'a-i respirare.

Constantinu Caragealy, unu luptatoru devotatu alu infintiárii teatrului nationalu in Bucuresci, apoi unulu din cei mai buni artisti romani, a repausatu la Bucuresci.

Teodoru Cogiocariu, preotu in comun'a Corbu, in muntii nord-ostici ai Transilvaniei, unu barbatu stimatu de toti, a repausatu la 11 fauru.

Elisabeta Unguru, fic'a parocului romanu Mihaiu Unguru, in comun'a Créca din Transilvania, a repausatu la 5 febr. in primavér'a etàti sale.

Istratie Stejariu, primariu alu comunei Jina in Transilvania, a repausatu la 8 fauru, in etate de 85 ani. Repausatulu a fostu parintele dlui Constantinu Stejariu, capitanu c. r. in pensiune si cassariu alu Asociatiunii transilvane.

Cuthia de epistole.

— Intrebàri. —

13. Geografia. De unde mi-asiu puté procurá cea mai buna si nóua Geografia matematico-fisica? — *Unu invetiatoru.*

14. Istoria. Esiste óre vr'o Istoria universalu in limb'a romana si unde? — *Unu invetiatoru.*

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1877. Calea tieriei nr. 39.